DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 8 juli 1999 *

I mål C-200/92 P,

Imperial Chemical Industries plc (ICI), Millbank, London, (Förenade kungariket), företrätt av D. Vaughan, QC, och D. Anderson, barrister, enligt fullmakt från V.O. White och R.J. Coles, solicitors, delgivningsadress: advokatbyrån L. Dupong, 14 A, rue des Bains, Luxemburg,

klagande,

med stöd av

DSM NV, Heerlen (Nederländerna), företrätt av advokaten I.G.F. Cath, Haag, delgivningsadress: advokatbyrån L. Dupong, 14 A, rue des Bains, Luxemburg,

intervenient i överklagandet,

angående överklagande av dom meddelad den 10 mars 1992 av förstainstansrätten (första avdelningen) i mål T-13/89, ICI mot kommissionen (REG 1992, s. II-1021; svensk specialutgåva, volym 12), i vilket det förs talan om upphävande av denna dom,

* Rättegångsspråk: engelska.

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av J. Currall, rättstjänsten, i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P.J.G. Kapteyn samt domarna G. Hirsch, G.F. Mancini (referent), J.L. Murray och H. Ragnemalm,

generaladvokat: G. Cosmas,

justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein, och avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 12 mars 1997,

och efter att den 15 juli 1997 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Imperial Chemical Industries plc (nedan kallat ICI) har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 15 maj 1992, med stöd av artikel 49 i EG-stadgan för domstolen ingett ett överklagande av dom meddelad den 10 mars 1992 av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt i mål T-13/89, ICI mot kommissionen (REG 1992, s. II-1021, svensk specialutgåva, volym 12, nedan kallad den överklagade domen).

Bakgrund och förfarande vid förstainstansrätten

2 Bakgrunden till överklagandet är, enligt den överklagade domen, följande.

3 Flera företag inom den europeiska industrin för petrokemiska produkter har vid förstainstansrätten väckt talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 86/398/EEG av den 23 april 1986 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EEG-fördraget (IV/31.149-Polypropen) (EGT L 230, s. 1 [beslutet är inte tillgängligt på svenska], nedan kallat polypropenbeslutet).

4 Enligt kommissionens uppgifter, som på denna punkt bekräftas av förstainstansrätten, försörjde, före år 1977, tio producenter marknaden för polypropen. Fyra av dessa producenter (Montedison SpA, nedan kallad Monte, Hoechst AG, ICI och Shell International Chemical Company Ltd, nedan kallade de fyra stora) innehade tillsammans 64 procent av marknaden. Efter utgången av de huvud-

patent som innehafts av Monte uppträdde år 1977 nya producenter på marknaden, vilket innebar en väsentlig ökning av produktionskapaciteten som dock inte åtföljdes av någon motsvarande ökning av efterfrågan. Detta ledde till ett utnyttjande av produktionskapaciteten på mellan 60 procent år 1977 och 90 procent år 1983. Var och en av producenterna som under denna tid var etablerade i gemenskapen sålde inom alla eller nästan alla medlemsstater.

5 ICI var en av de producenter som försörjde marknaden år 1977 och var en av de fyra stora. Dess marknadsandel på den västeuropeiska marknaden uppgick till mellan 10,6 och 11,4 procent.

6 Till följd av samtidiga undersökningar hos flera företag i sektorn riktade kommissionen en begäran om upplysningar till flera företag i enlighet med artikel 11 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT 13, 1962, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8). Det framgår av punkt 6 i den överklagade domen att kommissionen med ledning av erhållna upplysningar kom fram till att de berörda producenterna mellan år 1977 och år 1983, i strid med artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG), genom en rad prisinitiativ regelbundet fastställt målpriser samt utarbetat ett system för årlig kontroll av försäljningen i syfte att mellan sig dela upp den disponibla marknaden enligt överenskomna procentsatser eller volymer. Därför beslöt kommissionen att inleda ett förfarande enligt artikel 3.1 i förordning nr 17 och att tillställa flera företag, däribland ICI, ett skriftligt meddelande om anmärkningar.

7 Vid slutet av detta förfarande fattade kommissionen polypropenbeslutet, i vilket den konstaterade att ICI hade överträtt bestämmelserna i artikel 85.1 i fördraget genom att, vad avser ICI, tillsammans med andra företag, från mitten av år 1977

till åtminstone november 1983, delta i ett avtal och ett samordnat förfarande som gick tillbaka till mitten av år 1977 och enligt vilka de producenter som förser den gemensamma marknadens territorium med polypropen

— tog kontakt med varandra och regelbundet träffades (sedan början av år 1981 två gånger i månaden) inom ramen för hemliga sammanträden för att diskutera och slå fast sin affärsstrategi,

— periodiskt fastställde "målpriser" (eller minimipriser) för försäljningen av produkten i var och en av gemenskapens medlemsstater,

— kom överens om diverse åtgärder för att underlätta genomförandet av sådana målpriser, inklusive (och huvudsakligen) tillfälliga begränsningar av produktionen, utbyte av detaljerade upplysningar om sina leveranser, hållande av lokala sammanträden och från och med slutet av år 1982 ett system med "account management" i syfte att genomföra prishöjningar gentemot vissa kunder,

— företog samtidiga prishöjningar för att genomföra de nämnda målen,

— delade upp marknaden genom att ge varje producent ett årligt försäljningsmål eller en årlig "försäljningskvot" (år 1979, år 1980 och under åtminstone en del av år 1983) eller, i brist på ett slutgiltigt avtal för hela året, genom att kräva att producenterna begränsade sin månatliga försäljning genom hänvisning till en föregående period (år 1981 och år 1982) (artikel 1 i polypropenbeslutet).

8 Kommissionen förelade därefter de olika berörda företagen att omedelbart upphöra med nämnda överträdelser och i framtiden avhålla sig från varje avtal eller samordnat förfarande som kan ha samma eller liknande syfte eller resultat. Kommissionen förelade även företagen att omedelbart upphöra med varje system för utbyte av upplysningar av den art som i allmänhet betraktas som affärshemligheter och se till att varje system för utbyte av allmän information (som t.ex. Fides) administreras på ett sådant sätt att det utesluter all information som gör det möjligt att identifiera flera enskilda producenters beteende (artikel 2 i polypropenbeslutet).

9 ICI ålades böter på 10 000 000 ECU eller 6 447 970 UKL (artikel 3 i polypropenbeslutet).

10 ICI väckte den 6 augusti 1986 talan om ogiltigförklaring av detta beslut vid domstolen, som genom beslut av den 15 november 1989 hänsköt målet till förstainstansrätten i enlighet med rådets beslut 88/591/EKSG, EEG, Euratom av den 24 oktober 1988 om upprättandet av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (EGT L 319, s. 1; svensk specialutgåva, område 1, volym 2, s. 89).

11 ICI yrkade vid förstainstansrätten att denna skulle ogiltigförklara polypropenbeslutet i den mån det berör ICI samt upphäva eller nedsätta de böter som ådömts bolaget. ICI begärde även att för det fall att ICI skulle befinnas skyldigt att betala böterna utan inhibition, att kommissionen skulle förpliktas att återbetala det erlagda bötesbeloppet eller en lämplig andel av detsamma jämte ränta som med 1 procent överstiger den ränta som fastställts av den bank som anges i artikel 4 i polypropenbeslutet, och till vilken ICI skulle betala böterna. ICI yrkade slutligen att kommissionen skulle förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

12 Kommissionen yrkade att talan skulle ogillas och att sökanden skulle förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

13 Genom en skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 4 mars 1992 hemställde ICI om att förstainstansrätten, på grund av kommissionens uttalanden vid den muntliga förhandlingen i de förenade målen T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 och T-104/89, BASF m.fl. mot kommissionen (dom av den 27 februari 1992, REG 1992, s. II-315, svensk specialutgåva, volym 12, nedan kallad förstainstansrättens PVC-dom), och vid den presskonferens som kommissionen höll den 28 februari 1992 efter det att dom hade avkunnats i ovannämnda mål, skulle återuppta det muntliga förfarandet och besluta att ytterligare bevisupptagning skulle ske.

Den överklagade domen

14 Efter att, såsom framgår av punkt 399, ha behandlat hemställan om återupptagande av det muntliga förfarandet och efter att på nytt ha hört generaladvokaten fann förstainstansrätten, i punkt 400, inte skäl att enligt artikel 62 i sina rättegångsregler förordna att det muntliga förfarandet skulle återupptas eller att besluta om ytterligare bevisupptagning i enlighet med ICI:s yrkande.

15 I punkt 401 i domskälen anförde förstainstansrätten följande:

"Det skall anmärkas att domen av den 27 februari 1992 i målen T-79/89, T-84/89—T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 och T-104/89, BASF AG m.fl. mot kommissionen (REG 1992, s. II-315), inte i sig själv motiverar ett återupptagande av det muntliga förfarandet i förevarande mål. Förstainstansrätten konstaterar att en rättsakt som delgivits och offentliggjorts skall presumeras vara giltig. Det åligger därför den som åberopar bristande formell giltighet eller nullitet hos en rättsakt att tillhandahålla förstainstansrätten grunder som gör det möjligt för denna att inte ta hänsyn till den skenbara giltigheten hos den formellt delgivna och offentliggjorda rättsakten. I förevarande mål har sökandena inte lagt fram något bevis till stöd för antagandet att den delgivna och offentliggjorda rättsakten inte hade godkänts eller antagits av kommissionsledamöterna såsom kollegium. I synnerhet har inte sökandena i förevarande fall, till skillnad från vad som skedde i PVC-målen (ovannämnda dom av den 27 februari 1992 i målen T-79/89, T-84/89—T-86/89,

T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 och T-104/89, punkterna 32 och följande) lagt fram något bevis för att principen om att ändring inte får ske i antagna rättsakter åsidosattes genom en ändring i beslutets ordalydelse efter det sammanträde inom kommissionsledamöternas kollegium vid vilket beslutet antogs."

16 Förstainstansrätten nedsatte det bötesbelopp som ålagts sökanden i artikel 3 i polypropenbeslutet genom att fastställa ett belopp om 9 000 000 ECU, det vill säga 5 803 173 UKL. I övrigt ogillade förstainstansrätten talan och förpliktade ICI att ersätta rättegångskostnaderna.

Överklagandet

17 ICI har i sitt överklagande yrkat att domstolen skall

— upphäva den överklagade domen,

— fatta ett slutligt avgörande inom ramen för överklagandet genom att ogiltigförklara polypropenbeslutet och genom att förplikta kommissionen att ersätta ICI:s kostnader såväl i målet vid domstolen som i målet vid förstainstansrätten, och

— i andra hand, återförvisa målet till förstainstansrätten, vad avser frågan huruvida polypropenbeslutet skall ogiltigförklaras samt förplikta kommissionen att ersätta ICI:s kostnader, vad avser denna del av målet.

18 Genom domstolens beslut av den 30 september 1992 har DSM NV (nedan kallat DSM), tillåtits att intervenera till stöd för ICI:s yrkanden. DSM har yrkat att domstolen skall

— upphäva den överklagade domen,

— förklara att polypropenbeslutet är en nullitet eller ogiltigförklara beslutet,

— förklara att polypropenbeslutet är en nullitet eller ogiltigförklara beslutet i förhållande till samtliga adressater, eller åtminstone i förhållande till DSM, oberoende av om polypropenbeslutets adressater har överklagat den ifrågavarande domen och om deras överklaganden har ogillats,

— i andra hand, återförvisa målet till förstainstansrätten så att denna kan avgöra frågan om polypropenbeslutet är en nullitet eller om det skall ogiltigförklaras,

— i vart fall, förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna såväl vad gäller rättegången vid domstolen som vid förstainstansrätten, inklusive DSM:s rättegångskostnader till följd av interventionen.

19 Kommissionen har yrkat att domstolen skall

— avvisa överklagandet i den del som det avser förstainstansrättens slutsats att ICI inte har lagt fram någon som helst bevisning för att polypropenbeslutet ändrats efter det att det antagits samt ogilla överklagandet i sak i övrigt,

— i andra hand, ogilla överklagandet i sak i dess helhet,

— i vart fall, förplikta ICI att ersätta rättegångskostnaderna,

— avvisa interventionsyrkandet i dess helhet,

— i andra hand, avvisa interventionsyrkandet om att domstolen skall förklara att polypropenbeslutet är en nullitet eller ogiltigförklara beslutet i förhållande till samtliga adressater för beslutet, eller åtminstone i förhållande till DSM, oberoende av om polypropenbeslutets adressater har överklagat den dom som berör dem och om deras överklaganden har ogillats samt ogilla interventionsyrkandena i övrigt i sak,

— i vart fall, förplikta DSM att ersätta rättegångskostnaderna.

20 Till stöd för sitt överklagande har ICI åberopat rättegångsfel och åsidosättande av gemenskapsrätten. Dessa grunder hänför sig till förstainstansrättens vägran att återuppta det muntliga förfarandet och att besluta om ytterligare bevisupptagning för att undersöka eventuella handläggningsfel vid antagandet av polypropenbeslutet som innebär att det är en nullitet eller skall ogiltigförklaras.

21 På yrkande av kommissionen och oaktat att ICI motsatt sig det, förklarade domstolens ordförande genom beslut av den 28 juli 1992 förfarandet vilande till den 15 september 1994, i avvaktan på vilka konsekvenser som kunde dras av domen av den 15 juni 1994 i mål C-137/92 P, kommissionen mot BASF m.fl. (REG 1994, s. I-2555, svensk specialutgåva, volym 15, nedan kallad domstolens PVC-dom) som meddelades till följd av överklagandet av förstainstansrättens PVC-dom.

Tillåtligheten av interventionen

22 Kommissionen anser att DSM:s ansökan om intervention skall avvisas. DSM har nämligen förklarat att det i egenskap av intervenient har ett intresse av att den överklagade domen upphävs med avseende på ICI. Enligt kommissionen kan ogiltigförklaringen inte komma ett besluts samtliga individuella adressater till godo, utan endast dem som har väckt talan därom. Det är just detta som är skillnaden mellan en ogiltigförklaring av en rättsakt och en förklaring att den är en nullitet. Att förneka denna skillnad vore detsamma som att frånkänna de frister inom vilka talan om ogiltigförklaring måste väckas varje tvingande verkan. DSM kan därför inte dra fördel av en eventuell ogiltigförklaring, eftersom bolaget har underlåtit att överklaga förstainstansrättens dom av den 17 december 1991 i mål T-8/89, DSM mot kommissionen (REG 1991, s. II-1833), som avsåg DSM, till domstolen. Genom sin intervention försöker DSM således endast att kringgå en frist som löpt ut.

23 Det ovannämnda beslutet av den 30 september 1992, genom vilket DSM tilläts att intervenera i målet, fattades vid en tidpunkt då domstolen i sin PVC-dom ännu inte hade avgjort frågan om ogiltigförklaring eller nullitet. Efter denna dom kan de åberopade felaktigheterna, om man antar att de är grundade, enligt kommissionen endast leda till en ogiltigförklaring av polypropenbeslutet och inte en fastställelse av att det är en nullitet. Vid detta förhållande har DSM inte längre något intresse av att intervenera i målet.

24 Kommissionen har vidare särskilt motsatt sig att DSM:s yrkande om att domstolen i sin dom skall förklara att polypropenbeslutet är en nullitet eller

ogiltigförklara beslutet i förhållande till samtliga adressater, eller åtminstone i förhållande till DSM, oberoende av om polypropenbeslutets adressater har överklagat den ifrågavarande domen i den mån den berör dem och om deras överklaganden har ogillats, skall tas upp till sakprövning. Detta yrkande kan, enligt kommissionen, inte tas upp till prövning då DSM försöker ta upp en fråga som endast berör DSM och att DSM endast får ta tvisten i det skick som den föreligger. Enligt artikel 37 fjärde stycket i EG-stadgan för domstolen får intervenienten endast biträda en av parternas yrkanden, men inte framställa några egna yrkanden. Enligt kommissionen visar DSM:s yrkande på denna punkt att DSM försöker använda sig av interventionen för att kringgå den utgångna fristen för att överklaga den ovannämnda domen i målet mellan DSM och kommissionen, som avser DSM.

25 Vad gäller invändningen om att interventionsansökan skall avvisas i sin helhet vill domstolen först påpeka att beslutet av den 30 september 1992, genom vilket domstolen tillät DSM att intervenera till förmån för ICI:s yrkanden, inte hindrar att det görs en ny prövning av om DSM:s intervention skall tillåtas (se dom av den 29 oktober 1980 i mål 138/79, Roquette Frères mot rådet, REG 1980, s. 3333; svensk specialutgåva, volym 5, s. 405).

26 Det skall i detta sammanhang erinras om att det i artikel 37 andra stycket i EG-stadgan för domstolen föreskrivs att varje person som har ett berättigat intresse av utgången av en tvist som underställs domstolen får intervenera i denna tvist. Enligt fjärde stycket i denna bestämmelse får genom yrkanden i interventionsansökan endast en av parternas yrkanden biträdas.

27 ICI:s yrkanden syftar emellertid framför allt till att domstolen skall upphäva den ifrågasatta domen på den grunden att förstainstansrätten har underlåtit att förklara att polypropenbeslutet är en nullitet. Av punkt 49 i domstolens PVC-dom följer att, med undantag för konstaterandet att gemenskapsinstitutionernas rättsakter skall presumeras vara giltiga, rättsakter som är behäftade med fel som är så uppenbart grova att de inte kan tolereras av gemenskapens rättsordning skall anses sakna all rättsverkan, även tillfällig sådan, det vill säga skall rättsligt betraktas som nulliteter.

28 I motsats till vad kommissionen har gjort gällande har DSM:s intresse inte försvunnit till följd av den dom genom vilken domstolen upphävde förstainstansrättens PVC-dom och förklarade att de fel som konstaterades i denna dom inte var sådana att de medförde att det beslut som ifrågasattes i PVC-målen var en nullitet. PVC-domen rörde nämligen inte frågan om polypropenbeslutet var en nullitet och medförde därför inte att DSM förlorade sitt intresse av att domstolen skulle förklara att detta var en nullitet.

29 Det stämmer visserligen att ICI, i sitt yttrande över DSM:s interventionsansökan, har frånträtt en del av sina grunder, med hänsyn till domstolens PVC-dom, vad avser frågan om nullitet.

30 I den mån ICI fortfarande yrkar att den överklagade domen skall upphävas, med motiveringen att polypropenbeslutet antagits på ett felaktigt sätt och att förstainstansrätten borde ha gjort nödvändiga kontroller för att fastställa förekomsten av dessa fel, har DSM emellertid möjlighet att stödja ICI:s yrkanden genom intervention, med motiveringen att förstainstansrätten på grund av samma fel borde ha förklarat att detta beslut var en nullitet.

31 Av fast rättspraxis (se bland annat dom av den 19 november 1998 i mål C-150/94, Förenade kungariket mot rådet, REG 1998, s. I-7235, punkt 36) framgår nämligen att artikel 37 fjärde stycket i EG-stadgan för domstolen inte hindrar att en intervenient åberopar andra argument än de som åberopas av den part som den stöder, under förutsättning att intervenienten har för avsikt att stödja denna parts yrkanden.

32 I förevarande fall syftar DSM:s argumentation angående att polypropenbeslutet skulle vara en nullitet till att visa att förstainstansrätten, genom att avslå ICI:s begäran om att det muntliga förfarandet skulle återupptas och åtgärder för bevisupptagning vidtas, har underlåtit att pröva huruvida nämnda beslut var en nullitet, och på detta sätt åsidosatt gemenskapsrätten. DSM:s argumentation rör således, trots att den innehåller andra argument än dem som ICI har anfört, samma grunder som ICI åberopat som stöd för sitt överklagande och syftar till att stödja ICI:s yrkande om upphävande av den överklagade domen, varför DSM:s argumentation skall prövas.

33 När det gäller kommissionens bestridande av att DSM:s yrkande om att domstolen skall förklara att polypropenbeslutet är en nullitet eller ogiltigförklara beslutet i förhållande till samtliga adressater, eller åtminstone i förhållande till DSM, kan tas upp till prövning, bör noteras att detta yrkande särskilt berör DSM och inte svarar mot ICI:s yrkanden. Det uppfyller följaktligen inte de villkor som uppställs i artikel 37 fjärde stycket i EG-stadgan för domstolen, varför det inte kan tas upp till prövning.

Grunderna för överklagandet: Bristande behörighet, rättegångsfel och åsidosättande av gemenskapsrätten

34 Till stöd för sitt överklagande har ICI, med hänvisning till punkterna 399—401 i den överklagade domen, gjort gällande att förstainstansrätten, då den beslutade att polypropenbeslutet inte skulle ogiltigförklaras samt ogillade hemställan om att det muntliga förfarandet skulle återupptas och om vidtagande av åtgärder för processledning och bevisupptagning, åsidosatte gemenskapsrätten och begick rättegångsfel som kränkte ICI:s intressen i den mening som avses i artikel 51 första stycket i EG-stadgan för domstolen.

35 ICI har hävdat att det aldrig har påstått att förstainstansrättens dom i PVC-målen "i sig" utgjorde grund för att återuppta det muntliga förfarandet vid förstainstansrätten. ICI har förklarat att ett sådant återupptagande motiveras av kommissionens uttryckliga erkännande vid förhandlingen i PVC-målen och andra uttalanden som i pressen tillskrivs kommissionen, enligt vilka samtliga nyligen fattade beslut fattats på samma sätt som i PVC-målen, det vill säga på ett sätt som strider mot artikel 12 i kommissionens arbetsordning. Anledningen till att förstainstansrätten ogillade BASF:s resningsansökan (beslut av den 26 mars 1992 i mål T-4/89 Rev., BASF mot kommissionen, REG 1992, s. II-1591) var för övrigt att BASF haft kännedom om de relevanta omständigheterna redan före utgången av den frist som gällde för dess rätt att överklaga nämnda dom till domstolen.

36 ICI har ifrågasatt förstainstansrättens argument att frågan om presumtionen för giltighet av ett beslut som har delgivits och offentliggjorts inte kan prövas förrän sökanden har anfört skäl därför. Enligt ICI:s mening har det nämligen inte fått del av de handlingar som det behöver för att kunna stödja sin argumentation rörande hur polypropenbeslutet fattades. Det skulle således strida mot billighet, likabehandlingsprincipen och rättssäkerhetsprincipen att inte tillåta att ett besluts giltighet ifrågasätts med motiveringen att de som berörs av beslutet inte förfogar över nödvändiga upplysningar för att kunna ifrågasätta det i rätt tid.

37 ICI har anmärkt att det, i den mån det verkligen var skyldigt att anföra bevisning som visar att kommissionen begått nämnda överträdelse, i huvudsak har uppfyllt denna skyldighet. Kommissionens uttryckliga erkännande att föreskrivna förfaranden inte har iakttagits borde räcka. Med hänsyn till detta erkännande borde förstainstansrätten inte ha avslagit ICI:s begäran om att det muntliga förfarandet skulle återupptas. Att kommissionen i PVC-målen ansträngt sig för att försvara sin praxis utgör laglig grund för att misstänka att kommissionen betett sig på samma sätt när det dessförinnan fattade polypropenbeslutet.

38 ICI har medgivit att det inte kunde inge handlingar som visade att kommissionen gjort ändringar i polypropenbeslutet efter det att beslutet antogs. ICI menar emellertid att den beslutstext som delgivits det inte visade att det kunde ha ändrats senare och denna brist på bevisning förklaras av kommissionens och förstainstansrättens beteende, genom vilket ICI förhindrats att göra lämpliga jämförelser. ICI menar i vilket fall som helst att frånvaron av bevisning för ändringar i polypropenbeslutet inte kunde utgöra grund för att avslå dess begäran om återupptaget muntligt förfarande vid förstainstansrätten, eftersom kommissionen själv erkänt den allvarligaste överträdelsen, nämligen att beslutet inte delgivits.

39 ICI har slutligen hävdat att förstainstansrätten har åsidosatt gemenskapsrätten och inte följt sina egna rättegångsregler, eftersom den felaktigt ansett att polypropenbeslutet var giltigt, trots bevisning om motsatsen. Förstainstansrätten

har vidare åsidosatt sin skyldighet att ogiltigförklara nämnda beslut. Förstainstansrätten har också felaktigt vägrat att vilandeförklara målet, återuppta det muntliga förfarandet och besluta om nödvändiga åtgärder för processledning och bevisupptagning. Förstainstansrätten har således åsidosatt sin lagliga skyldighet att på eget initiativ behandla de punkter som avses i ICI:s begäran av den 4 mars 1992. Förstainstansrätten har slutligen ställt alltför höga krav på den bevisning som en sökande måste inge för att förstainstansrätten skall ta ställning till en fråga denna har tagit upp vid förstainstansrätten, med hänsyn till den övertygande bevisning som den själv hade tillgång till.

40 DSM har anfört att det har skett en ny utveckling i andra mål som handlagts vid förstainstansrätten. Detta förhållande bekräftar att det åvilar kommissionen att visa att den har följt de väsentliga förfaranderegleрna som den själv har fastställt och, för att klargöra denna punkt, skall förstainstansrätten, ex officio eller på yrkande av en av parterna, besluta om åtgärder för bevisupptagning avseende relevanta handlingar. I de domar som meddelades den 29 juni 1995 i mål T-30/91, Solvay mot kommissionen (REG 1995, s. II-1775), och i mål T-36/91, ICI mot kommissionen (REG 1995, s. II-1847) (nedan kallade sodakarbonatmålen), gjorde kommissionen gällande att den komplettering till repliken som ICI hade ingett i dessa mål efter förstainstansrättens PVC-dom inte innehöll något som helst bevis för att kommissionen hade åsidosatt sina förfaranderegler och att ICI:s yrkande om vidtagande av åtgärder för bevisupptagning utgjorde en ny grund. Förstainstansrätten ställde inte desto mindre frågor till kommissionen och till ICI om vilka konsekvenser som kunde dras av domstolens PVC-dom och frågade även kommissionen om den, med hänsyn till punkt 32 i domstolens PVC-dom, kunde inge utdrag ur protokollet och bestyrkta texter till de ifrågasatta besluten. Efter ytterligare utveckling av förfarandet vidgick kommissionen slutligen att de såsom bestyrkta ingivna handlingarna hade bestyrkts först efter det att förstainstansrätten hade beslutat att de skulle inges.

41 Enligt DSM ålade förstainstansrätten i målen om polyeten med låg densitet (dom av den 6 april 1995 i mål T-80/89, T-81/89, T-83/89, T-87/89, T-88/89, T-90/89, T-93/89, T-95/89, T-97/89, T-99/89, T-100/89, T-101/89, T-103/89, T-105/89, T-107/89 och T-112/89, BASF m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-729) kommissionen att inge en bestyrkt kopia av det ifrågasatta beslutet. Kommissionen vidgick att beslutet inte hade bestyrkts då kommissionsledamöternas

kollegium sammanträdde för att anta detta. DSM har anfört att förfarandet för bestyrkande av kommissionens rättsakter således måste ha genomförts efter mars 1992. Av detta följer att polypropenbeslutet måste vara behäftat med samma fel avseende avsaknaden av bestyrkande.

42 DSM har tillagt att förstainstansrätten i domarna av den 27 oktober 1994 i mål T-34/92, Fiatagri och New Holland Ford mot kommissionen (REG 1994, s. II-905, punkterna 24—27), och i mål T-35/92, Deere mot kommissionen (REG 1994, s. II-957, punkterna 28—31), förde ett resonemang som liknar det i polypropenmålen, då den ogillade sökandenas yrkanden med motiveringen att dessa inte hade presenterat något som helst bevis som skulle kunna rubba presumtionen att det beslut som de ifrågasatte var giltigt. I förstainstansrättens dom av den 7 juli 1994 i mål T-43/92, Dunlop Slazenger mot kommissionen (REG 1994, s. II-441), förkastades sökandens argumentation med motiveringen att beslutet hade antagits och delgivits i enlighet med kommissionens arbetsordning. Inte i något av dessa mål har förstainstansrätten förkastat sökandenas argumentation avseende felaktigheter vid antagandet av den ifrågasatta rättsakten med motiveringen att förfaranderegleрna hade åsidosatts.

43 De enda undantagen återfinns enligt DSM i besluten av den 26 mars 1992 i mål T-4/89 Rev., BASF mot kommissionen (REG 1992, s. II-1591), och av den 4 november 1992 i mål T-8/89 Rev., DSM mot kommissionen (REG 1992, s. II-2399). Inte heller i dessa mål åberopade sökandena förstainstansrättens PVC-dom som en ny omständighet, utan andra omständigheter. I dom av den 15 december 1994 i mål C-195/91 P, Bayer mot kommissionen (REG 1994, s. I-5619), förkastade domstolen påståendet att kommissionen hade åsidosatt sin egen arbetsordning, eftersom det inte hade åberopats på rätt sätt inför förstainstansrätten. I polypropenförfarandet har emellertid samma grund åberopats inför förstainstansrätten och förkastats med motiveringen att bevisningen inte var tillräcklig.

44 DSM anser att kommissionen i det förevarande målet grundar sitt försvar på processuella argument som inte är relevanta med hänsyn till innehållet i den ifrågasatta domen, vilken huvudsakligen avser frågan om bevisbördan. Om kommissionen i polypropenmålen inte själv har presenterat någon bevisning för

att den har iakttagit det föreskrivna förfarandet, så beror detta enligt DSM på att kommissionen inte förmår visa att den har iakttagit sin egen arbetsordning.

45 Kommissionen har för det första påpekat att frågan om rättsaktens nullitet inte längre är aktuell efter domstolens PVC-dom och att överklagandet därför måste begränsas till frågan om förstainstansrätten skulle ha ogiltigförklarat polypropenbeslutet. Detta medför även att det ankommer på parterna att presentera tillräcklig bevisning för de åberopade felaktigheterna, och att de skall göra detta i rätt tid, det vill säga i ansökan, såvida de ifrågavarande omständigheterna inte uppkommer under förfarandet.

46 Enligt kommissionen har ICI klandrat förstainstansrätten för att den inte har återgett domstolens PVC-dom som om den var generellt tillämplig. I motsats till vad som var fallet i polypropenmålen har emellertid vissa av parterna i PVC-målen på ansökningsstadiet visat på vissa avvikelser som uppkommit under förfarandet. Förstainstansrätten har redan bekräftat en sådan analys i sina ovannämnda domar i målen Fiatagri och New Holland Ford mot kommissionen och Deere mot kommissionen.

47 Kommissionen anser att det mot bakgrund av domstolens PVC-dom inte heller i det förevarande målet föreligger några skäl för ogiltigförklaring. Klaganden har, i det förfarande som föregick den överklagade domen, inte uppfyllt något av de processuella krav som förstainstansrätten har angett i den nämnda domen och som domstolen har bekräftat i PVC-domen. De påstådda avvikelserna förelåg definitionsmässigt i april 1986, vilket innebär att klaganden borde ha åberopat dem från första början och inte på ett senare stadium. Även om det inte uttryckligen framgår av artikel 62 i förstainstansrättens rättegångsregler, beror återupptagandet av det muntliga förfarandet, i likhet med vad som är fallet vid resning, på upptäckten av en ny och avgörande omständighet, eftersom artikel 48.2 i samma rättegångsregler annars helt skulle sakna ändamålsenlig verkan. Visserligen har klaganden hävdat att denne inte har åberopat förstainstansrättens PVC-dom, utan kommissionens uttalanden vid den muntliga förhandlingen i PVC-målen inför förstainstansrätten som ägde rum i november 1991. Det förhållandet att klaganden inte hemställde om återupptagande av det muntliga förfarandet förrän efter förstainstansrättens PVC-dom visar att

klaganden i realiteten stöder sig på denna dom såsom en ny omständighet och att hemställan om återupptagande, även om det var välgrundat att åberopa uttalandena i november och december 1991, gjordes för sent.

48 Kommissionen har vidare påpekat att frågan om det förelåg en ny omständighet redan har utretts i förstainstansrättens ovannämnda beslut i målet DSM mot kommissionen. Förstainstansrätten framhöll där med all rätt särskilt att de påstådda avvikelserna vad gäller ordalydelsen förelåg redan år 1986 och kunde ha påpekats vid den tidpunkten. Förstainstansrättens PVC-dom kan heller inte utgöra en ny omständighet, med hänsyn till att en dom inte är en faktisk omständighet utan en rättstillämpning på faktiska omständigheter som redan var kända av rätten och av parterna. Samma resonemang medför att argumentet att förstainstansrätten skulle ha återupptagit det muntliga förfarandet kan förkastas.

49 I den mån ICI har klandrat förstainstansrätten för att felaktigt ha dragit slutsatsen att det inte förelåg någon bevisning för ett påstått handläggningsfel, anser kommissionen att överklagandet i denna del inte kan tas upp till prövning. ICI har självt uttryckligen medgivit att det aldrig anfört bevisning om att ändringar har skett i polypropenbeslutet efter det att det antogs. Mot bakgrund av detta är punkt 401 i den överklagade domen enligt kommissionen helt klanderfri och överklagandet innehåller inga rättsliga argument i detta avseende.

50 Enligt kommissionen är överklagandet ogrundat i den mån förstainstansrätten klandras vad gäller bevisningen för fel i samband med handläggningen vid antagandet av polypropenbeslutet. Om man skulle finna att förstainstansrätten borde ha prövat om nämnda beslut var behäftat med sådana fel, skulle det innebära att man bortser från presumtionen att gemenskapens rättsakter är giltiga, vilken bekräftats av domstolen i domstolens PVC-dom, och den nödvändiga konsekvensen som följer därav, nämligen att det endast är när sökanden anför allvarliga tvivel rörande förfarandets regelenlighet som det kan bli tal om att undersöka sådana påståenden och den bevisning som stöder dem.

51 Även om förstainstansrätten i domen inte uttryckligen nämner artikel 48.2 i dess rättegångsregler, har den delvis grundat sig på omständigheten att ICI utan giltiga skäl ingett sin begäran om återupptagande av det muntliga förfarandet och om

åtgärder för bevisupptagning för sent. Eftersom det inte är tillåtet att utan särskilda skäl inge bevisning för sent, gäller samma sak i än högre grad för fallet att en sökande för sent begär att förstainstansrätten vidtar åtgärder för bevisupptagning i syfte att få del av bevisning som den själv inte är i stånd att inge. Förstainstansrätten kan inte heller klandras för att ha ställt för höga beviskrav, eftersom dessa beviskrav faktiskt uppfylldes i PVC-målen.

52 Beträffande DSM:s argument har kommissionen påpekat att de är principiellt felaktiga, eftersom de inte tar någon hänsyn till skillnaderna mellan PVC-målen och det förevarande målet och vilar på en missuppfattning av domstolens PVC-dom.

53 Kommissionen har dessutom vidhållit sin uppfattning att sökandena i sodakarbonatmålen inte kunde presentera tillräcklig bevisning för att motivera förstainstansrättens beslut att kommissionen skulle inge handlingar. I alla händelser tillkom förstainstansrättens beslut i såväl dessa mål som i målen om polyeten med låg densitet, vilka också har åberopats av DSM, mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i de ifrågavarande målen. I polypropenförfarandet hade de felaktigheter som polypropenbeslutet påstås vara behäftat med kunnat påpekas redan år 1986, men så skedde inte.

54 I de ovannämnda domarna Fiatagri och New Holland mot kommissionen respektive Deere mot kommissionen ogillade förstainstansrätten sökandenas yrkanden, vilka hade väckts i rätt tid, med motiveringen att de inte stöddes av någon bevisning och samma lösning gör sig *a fortiori* gällande i det förevarande målet, i vilket påståendena om att polypropenbeslutet skulle vara behäftat med formella felaktigheter har gjorts i sent skede och utan någon bevisning.

55 De av ICI åberopade grunderna bör behandlas i ett sammanhang. Den av ICI åberopade grunden att gemenskapsrätten skulle ha åsidosatts rör åsidosättanden

som förstainstansrätten påstås ha gjort sig skyldig till genom att vägra att återuppta det muntliga förfarandet och besluta om bevisupptagning, och sammanfaller därför med den grund som bygger på att rättegångsfel har begåtts.

56 Därav följer att det skall prövas om förstainstansrätten har begått rättegångsfel genom att vägra att återuppta det muntliga förfarandet och besluta om bevisupptagning.

57 Det bör härvid påminnas om att ett överklagande enligt artikel 168a i EG-fördraget (nu artikel 225 EG) och artikel 51 första stycket i EG-stadgan för domstolen endast får grundas på att rättsregler har åsidosatts och att varje bedömning av de faktiska omständigheterna är utesluten. Förstainstansrättens bedömning av den bevisning som har förebringats inför rätten utgör inte, med undantag för fall då de faktiska omständigheterna helt har förvrängts, en rättsfråga vilken, som sådan, är underkastad domstolens kontroll (se bland andra dom av den 2 mars 1994 i mål C-53/92 P, Hilti mot kommissionen, REG 1994, s. I-667, punkterna 10 och 42).

58 Därav följer att klagandens anmärkningar inte kan prövas inom ramen för ett överklagande i den utsträckning som de avser förstainstansrättens bedömning av de omständigheter som förelagts rätten inom ramen för hemställan om återupptagande av det muntliga förfarandet.

59 Däremot åligger det domstolen att pröva om förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att vägra att återuppta det muntliga förfarandet och besluta om bevisupptagning på hemställan av sökanden.

60 Vad gäller hemställan om bevisupptagning framgår det av domstolens praxis (se, bland andra, dom av den 16 juni 1971 i mål 77/70, Prelle mot kommissionen, REG 1971, s. 561, punkt 7, och av den 15 december 1995 i mål C-415/93, Bosman, REG 1995, s. I-4921, punkt 53) att en sådan hemställan, när den görs

efter det att det muntliga förfarandet har avslutats, endast kan bifallas om den avser faktiska omständigheter som kan ha en avgörande inverkan på avgörandet av tvisten och den berörde inte kunde göra dem gällande innan det muntliga förfarandet avslutades.

61 Samma lösning gör sig gällande beträffande hemställan om återupptagande av det muntliga förfarandet. Det stämmer att förstainstansrätten enligt artikel 62 i förstainstansrättens rättegångsregler inom detta område har utrymme för att göra en skönsmässig bedömning. Förstainstansrätten är dock endast skyldig att bifalla en sådan hemställan om den berörda parten stöder sig på omständigheter som kan ha en avgörande inverkan och inte kunde göra dem gällande innan det muntliga förfarandet avslutades.

62 I det förevarande fallet grundades den hemställan om återupptagande av det muntliga förfarandet och om ytterligare bevisupptagning som gjordes till förstainstansrätten på förstainstansrättens PVC-dom och på de uttalanden som kommissionens tjänstemän gjorde vid den muntliga förhandlingen i PVC-målen eller vid den presskonferens som hölls efter det att nämnda dom hade avkunnats.

63 I detta hänseende fastslår domstolen å ena sidan att upplysningar av allmän karaktär rörande en påstådd praxis från kommissionens sida och som härrör från en dom som meddelats i andra mål eller uttalanden som gjorts med anledning av andra förfaranden inte som sådana kunde anses vara avgörande för den tvist som förstainstansrätten skulle avgöra.

64 Å andra sidan vill domstolen understryka att ICI redan i sin ansökan hade möjlighet att tillhandahålla förstainstansrätten åtminstone några upplysningar som bekräftar att dessa åtgärder för processledning och bevisupptagning var nödvändiga för rättegången, för att kunna bevisa att polypropenbeslutet hade ändrats efter det att det hade antagits av kommissionsledamöternas kollegium, vilket vissa av sökandena gjorde i PVC-målen (jämför domen av den 17 december

1998 i mål C-185/95 P, Baustahlgewebe mot kommissionen, REG 1998, s I-8417, punkterna 93 och 94).

65 Tvärtemot vad ICI påstår, med stöd av beslutet i det ovannämnda målet BASF mot kommissionen, utgör omständigheten att ICI för sent har åberopat omständigheter som skulle kunna leda till att förstainstansrätten beslutar om åtgärder för bevisupptagning ännu ett skäl för att ogilla ICI:s ansökan och strider inte mot förstainstansrättens argumentation i den överklagade domen.

66 Det skall tilläggas att förstainstansrätten inte var skyldig att besluta att det muntliga förfarandet skulle återupptas på grund av en påstådd skyldighet att ex officio behandla omständigheter avseende frågan om förfarandet för antagandet av polypropenbeslutet varit korrekt. En sådan skyldighet att påtala omständigheter som hänför sig till allmän ordning skulle dock endast kunna föreligga på grund av bevisning som har presenterats i målet.

67 Det skall således fastställas att förstainstansrätten inte har gjort sig skyldig till någon felaktig rättstillämpning genom att vägra att återuppta det muntliga förfarandet och besluta om ytterligare bevisupptagning.

68 Mot bakgrund av den argumentation som ICI har framfört vad avser felaktigheter i polypropenbeslutet och DSM:s påstående att det av detta följer att nämnda beslut utgör en nullitet skall det prövas om förstainstansrätten har åsidosatt gemenskapsrätten då den tolkade de omständigheter som kan medföra att en rättsakt skall anses vara en nullitet.

69 Det framgår härvid i synnerhet av punkterna 48—50 i domstolens PVC-dom att gemenskapsinstitutionernas rättsakter i princip presumeras vara giltiga och

därmed ha rättsverkan, även om de är behäftade med fel, så länge de inte har ogiltigförklarats eller återkallats.

70 Med undantag från denna princip skall dock rättsakter som är behäftade med fel som är så uppenbart grova att de inte kan tolereras av gemenskapens rättsordning anses sakna all rättsverkan, även tillfällig sådan, de skall alltså rättsligt betraktas som nulliteter. Detta undantag syftar till att bevara jämvikten mellan två grundläggande, men ibland motstridiga, krav som en rättsordning har att uppfylla, nämligen stabila rättsförhållanden och lagenlighet.

71 Följderna av att en rättsakt från en institution förklaras vara en nullitet är så allvarliga att det förutsätts att en sådan förklaring av rättssäkerhetsskäl förbehålls ytterst extrema fall.

72 Såsom var fallet i PVC-målen framstår dock de behörighets- och formfel som ICI har åberopat och som rör förfarandet vid fattandet av kommissionens beslut — oavsett om de betraktas var för sig eller tillsammans — inte som så uppenbart grova att beslutet rättsligt skall betraktas som en nullitet.

73 När det gäller sådana omständigheter som kan medföra att rättsakten skall anses vara en nullitet har förstainstansrätten således inte åsidosatt gemenskapsrätten.

74 Av vad som har anförts ovan följer att överklagandet skall ogillas helt.

Rättegångskostnader

75 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 skall tillämpas i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom ICI har tappat målet skall detta bolag förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. DSM skall bära sina kostnader.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

följande dom:

1) Överklagandet ogillas.

2) Imperial Chemical Industries plc (ICI) skall ersätta rättegångskostnaderna.

3) **DSM NV skall bära sina kostnader.**

Kapteyn Hirsch Mancini

Murray Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 8 juli 1999.

R. Grass

Justitiesekreterare

P.J.G. Kapteyn

Ordförande på sjätte avdelningen